

İçindekiler

Takdim	5	<i>Şerife Geniş-Zafer Çelik</i>
Söyleři	10	<i>Zafer Çelik</i> Neoliberalizm ve Kentsel Eřiřsizlikler” Üzerine Prof. Dr. Nezar AlSayyad ile Söyleři
Makaleler	21	<i>Nik Theodore - Jamie Peck - Neil Brenner</i> Neoliberal Kentçilik: Kentler ve Piyasaların Egemenliği
	38	<i>Tahire Erman</i> Yıkılan Gecekondular, Yapılan TOKİ Toplu Konut Projeleri: Kent Yoksulunun Yeni Yaşam Çevresi Olarak Karacaören-TOKİ Sitesi
	64	<i>Özlem Güney</i> Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Neo-Liberal Kent Politikaları, Yeni Kentsel Aktörler ve Gecekondu Alanları
	84	<i>Arbil Ötkünç - Burcu Selcen Coşkun</i> Bir Yaratıcı Küme Örneği: Galata
	110	<i>Esra Banu Sipahi</i> “Yeni” Liberalizmin “Yeni” Yaşam Alanları Olarak Güvenlikli Siteler: Konya Örneği
	136	<i>Ülke Uysal</i> Sulukule: Kentsel Dönüşüme Etno-Kültürel Bir Direniş
	160	<i>İhsan Çetin</i> Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme Biçimleri
Kitap Eleştiri	187	<i>Zafer Çelik</i> “Neoliberalizmin Kısa Tarihi”

İçindekiler

<i>Editorial</i>	5	<i>Şerife Geniş-Zafer Çelik</i>
<i>Interview</i>	10	<i>Zafer Çelik</i> Interview with Prof. Dr. Nezar AlSayyad on Neoliberalism and Urban Inequalities
<i>Articles</i>	21	<i>Nik Theodore - Jamie Peck - Neil Brenner</i> Neoliberal Urbanism: Cities and the Rule of Markets
	38	<i>Tahire Erman</i> Gecekondu Destroyed, TOKI Mass Housing Projects Built: Karacaören-TOKI Housing Estate as the New Living Environment of the Urban Poor
	64	<i>Özlem Güney</i> Urban Regeneration Implementations in Turkey: Neo-Liberal Urban Policies, New Urban Actors and Squatter Housing Areas
	84	<i>Arbil Ötkünç - Burcu Selcen Coşkun</i> Galata: An Example of a Creative Cluster
	110	<i>Esra Banu Sipahi</i> Gated Communities as the "New" Living Spaces of "Neo" Liberalism: The Case of Konya
	136	<i>Ülke Uysal</i> Sulukule: An Ethno-Cultural Resistance Against Urban Regeneration
	160	<i>İhsan Çetin</i> Urban Segregation And Spatial Clustering Forms
<i>Book Review</i>	187	<i>Zafer Çelik</i> "A Short History of Neoliberalism"

Takdim

Neoliberalizm, 1970'lerin ikinci yarısından itibaren tüm dünyada hâkim bir ekonomik politik paradigma haline gelmiştir. Bu paradigma, en temelde, özel mülkiyet hakları, girişimcilik, serbest piyasa ve serbest ticaret ile hem toplumsal hem de bireysel refahın ve özgürlüğün artacağını varsaymaktadır. Toplumsal ve bireysel refahın gelişmesi için neoliberalizm, kamu malları ve hizmetlerinin özelleştirilmesini, ticaret düzenlemelerinin gevşetilmesini, devletin sermaye ve emek kontrollerini azaltmasını ve yabancı yatırımlara yönelik her türlü engelin kaldırılmasını önermektedir. Buna ilaveten, neoliberalizm, politik bir ideal olarak her şeyin bir meta olarak değerlendirildiği, alınıp satıldığı piyasa ortamını, en etkin kararların verildiği mekân olarak tanımlamaktadır. Dahası, neoliberalizm daha önce piyasalaşmamış tüm alanlar (su, orman vb.) için piyasaların oluşması gerektiğini vurgulamaktadır. Başka bir ifadeyle, neoliberal ekonomik paradigma tüm beşeri alanların pazarda değeri olan bir meta gibi alınıp satılabileceğini ve piyasanın ilkelerinin de toplumsal ve bireysel eylemler için en uygun rehber olduğunu vurgulamaktadır.

*

Neoliberalizmin küreselleşmeye başlaması ve iletişim ve ulaşım teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte üretim ilişkileri ve biçimleri de değişmiştir. Gelişmiş Kuzey ve Batı ülkelerinin önemli şehirlerinde üretim/sanayi merkezli ekonomik faaliyetlerinin yerini finans ve hizmet sektörleri almaya başlamıştır. Sanayi ve üretim hızla Doğu ve Güney ülkelerine doğru kaymıştır. Öte yandan, Doğu ve Güney ülkelerinde de

ulusal ölçekte benzer bir sürecin yaşandığı gözlenmektedir. Üretim ve sanayi merkezden çepere kayarken, eski sanayi merkezleri finans ve sermaye odaklı bir ekonomik ve mekânsal yeniden yapılanma sürecinden geçmektedirler. Dolayısıyla, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin artık finans ve hizmet sektörlerinin hâkim olduğu bu şehirlerde, fabrikalar yerine, finans ve hizmet sektörü için yüksek binalar yapılmakta, fabrikalar sanat galerilerine ve atölyelerine, hatta Türkiye örneğinde olduğu gibi, üniversiteye dönüştürülmektedir. Dahası bu süreçte, ortaya çıkan yeni orta sınıfın yaşam biçimi ve tüketim alışkanlıkları, yeni kentsel alanların oluşmasına neden olmuştur. Yeni eğlence mekânları doğmuş; kentlerin çeperlerinde ya da kent merkezlerinde güvenli yerleşim alanları ortaya çıkmıştır.

*

Neoliberalizm bir yandan yeni kentli zenginlere yeni ve ayrıcalıklı mekânlar sunarken, diğer yandan da kentli yoksulları yeni zenginlerin iş, konut ve eğlence alanlarından uzaklaştırmaktadır. Hatta yoksullar bu yeni mekânların özelleştirilmiş güvenli ve korunaklı yapıları nedeniyle dışarıda kalmaktadırlar. Bu durumun sonucu olarak, yoksulların ve zenginlerin, iş, konut ve eğlence için kullandıkları mekânlar ayrışmakta; kentsel mekân bir bölünme ve parçalanma yaşamaktadır. Bazen bu ayrışma fiziki olarak birbirine çok yakın alanlarda gerçekleşmektedir. Diğer yandan da, kentin merkezinde yoksulların yaşadığı yerler cazibe merkezi haline geldikçe, bu mekânlar soylulaştırma hareketlerine maruz kalmakta, kentsel dönüşüm projeleri ile yoksullar yerlerinden edilmekte ve kentin dışına sürülmektedirler. Neoliberal küreselleşmenin kentsel alanda sebep olduğu bu dönüşümler, kentli yoksullar ile orta ve üst sınıfları, büyük sermaye ile küçük işletmeleri, sanayi sektörü ile yükselen yeni sektörleri kentsel mekânın kullanımı ve yeniden organizasyonu konusunda karşı karşıya getirmekte ve rekabete zorlamaktadır. Bu bağlamda İdealKent olarak bu sayıda neoliberal politikaların kentsel mekânda neden olduğu çatışma, rekabet ve ayrışmayı ele alan yazılara yer verdik.

*

Bu sayımıza Zafer Çelik'in kentleşme, kent tarihi ve mimarlık alanında önemli çalışmaları bulunan Nezar AlSayyad ile neoliberalizm ve kentsel eşitsizlikler üzerine gerçekleştirdiği mülakat ile başlıyoruz. AlSayyad, neoliberalizmin dünyanın farklı yerlerinde nasıl işlediğini ve kentsel eşitsizliklerin nasıl üretildiğini bize örneklerle açıklıyor. Bu sayımızdaki ikinci yazımız ise Şerife Geniş'in çevirisi ile Nik Theodore, Jamie Peck ve Neil Brenner'in Neoliberal Kentçilik: Kentler ve Piyasaların Egemenliği başlıklı yazısıdır. Bu makale, neoliberal politikalar ve kent ilişkisini farklı bir perspektiften ele almaktadır. Yazarlar, neoliberalizmin durağan ve tekil bir yapıya sahip olmadığını, patika bağımlı olduğunu ve dolayısıyla zaman ve mekânda farklı biçimlere büründüğünü vurgulamaktadırlar. Buna ilaveten yazarlar, kentsel sorunlar ve stratejilerin neoliberal kavramlar ekseninde açıklandığını, kentsel mekânların neoliberal politikaların uygulanması için çok önemli bir alan haline geldiğini, dahası neoliberalizmin kentleştiğini ifade etmektedirler.

*

Tahire Erman, Yıkılan Gecekondu, Yapılan TOKİ Toplu Konut Projeleri: Kent Yoksulunun Yeni Yaşam Çevresi Olarak Karacaören-TOKİ Sitesi başlıklı makalesinde kentsel dönüşüm projeleri sonrasında gecekondu yıkılarak yerinden edilen ve TOKİ sosyal konut sitelerine yerleştirilen eski gecekondu halkının yeni çevresindeki yaşantısını etnografik bir çalışma ile çok boyutlu olarak incelemektedir. Erman, yerinden edilme ve maddi ve kültürel alt yapıları olmadan orta sınıfa uygun tasarlanmış bir konut çevresine yerleştirilme pratiklerinin ve daire taksitlerinin aileleri birçok açıdan zor durumda bıraktığını tespit etmiştir. Özlem Güzey, Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Neoliberal Kent Politikaları, Yeni Kentsel Aktörler ve Gecekondu Alanları başlıklı yazısında neoliberal politikaların gecekondu mahallerinin kentsel dönüşüm yoluyla yüksek gelir/statülü alanlar haline dönüştürüldüğünü, bu süreçte gecekondu bölgelerinin olumsuz söylemler ile bu soyulaştırmaya maruz kaldığını belirtmektedir. Güzey, Ankara örneğine bakarak, bu soyulaştırma çalışmalarının neoliberal kent politikaları ve yeniden güçlendirilmiş kentsel aktörlerle gerçekleştiğini vurgulamaktadır.

*

Abril Ötkünç ve Burcu Selcen Çoşkun Bir Yaratıcı Küme Örneği: Galata başlıklı yazısında bir yaratıcı küme kavramı ekseninde Galata'da kültürel ve sanatsal çalışmalar sonrasında gerçekleşen dönüşümü analiz etmektedirler. Yazarlar Galata'da yaşanan mimari ve kentsel dönüşümün sanatçılar eliyle gerçekleştiğini, bu sayede semtin yeni bir biçime sahip olduğunu ifade etmektedirler. Esra Banu Sipahi, "Yeni" Liberalizmin "Yeni" Yaşam Alanları Olarak Güvenlikli Siteler: Konya Örneği başlıklı yazısında neoliberalizm ve küreselleşmenin bir sonucu olarak kentsel mekanda gerçekleşen dönüşümlerden biri olan güvenlikli sitelere odaklanmaktadır. Konya'daki güvenlikli sitelerin, güvenlik ve seçkinlik vurgusuyla, sakinlerine yeni bir yaşam biçimi sunduğunu, alınan güvenlik önlemleri ve inşa edilen sınırlarla, kentin diğer kesimlerinden ayırtıldığını belirtmektedir. Saha çalışmasına dayanan bu makalede güvenlikli sitelerde yaşayanların temel özellikleri ortaya konmaktadır.

*

Ülke Uysal, Sulukule: Kentsel Dönüşüme Etno-Kültürel Bir Direniş başlıklı yazısında neoliberal kentleşme politikaları sonrasında kentsel dokunun korunması, depreme dayanıklı konutların inşa edilmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve turizme katkı sağlanması gibi olumlu söylemlerle kentsel dönüşüm projelerinin uygulandığını belirtmektedir. Uysal, İstanbul'un tarihi Roman mahallesi Sulukule'de uygulanan kentsel dönüşüm projesi sonrasında ortaya çıkan kentsel toplumsal hareketin doğuşu, gelişimi ve mücadele biçimlerini incelemektedir. Dahası, bu yazıda, Uysal Sulukule Platformu'nun yapısı, talepleri, eylemleri ve stratejileri ile birlikte hareketin Sulukule'deki kentsel dönüşüm süreci üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. İhsan Çetin Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme Biçimleri başlıklı yazısında kentsel ayrışmayı ve bu ayrışma temelinde ortaya çıkan mekânsal kümelenme biçimlerini incelemektedir. Çetin, ekonomik etnik, dini, siyasal ve kültürel nedenlerle kentsel mekânda bir ayrışmanın yaşandığını; bu ayrışma sonucunda ise sınıf, etnik kimlik, dini kimlik, bölgesel köken gibi farklı unsurlara vurgu

ile slum, getto, enklav ve banliyö gibi kümelenme biçimlerinin ortaya çıktığını belirtmektedir.

*

Son olarak, bu sayıda Zafer Çelik David Harvey'in Neoliberalizmin Kısa Tarihi adlı yapıtı üzerine bir eleştiri yazısı kaleme almıştır. Çelik, Harvey'in bu çalışmasını ayrıcalıklı kılan en temel özelliğinin neoliberalizmin durağan bir yapıya sahip olmadığını, farklı zaman ve mekanlarda farklı biçimlere büründüğünü göstermesi ve neoliberalizmin meşruiyet ve ikna gücünün kaynaklarını ortaya koyması olduğunu belirtmektedir.

Şerife Geniş – Zafer Çelik
Sayı Editörleri